

POKROVITELJI IZDANJA:

 MEDIGROUP

Plantaže

SKINMEDIC
Belgrade • Moscow
WWW.SKINMEDIC.CO.RS

Copyright © 2016 by Vesna Dedić
Copyright © 2016 za srpsko izdanje IK Dedić

ILUSTRACIJE NA KORICAMA:

Devojka sa cvećem © Ilina Simeonova / Trevillion Images;
most i dodatni elementi © BigStock; fotografija autorke © Mirko Tabašević

ISBN 978-86-89671-08-7

CIP – Katalogizacija u publikaciji dostupna je
u katalogu Narodne biblioteke Srbije, Beograd

COBISS.SR-ID 227461900

VESNA DEDIĆ

Ničija

Beograd, 2016.

Lenki i onima koji su moji.

Zahvaljujem se na stručnoj pomoći kardiologu dr Srđanu Raspopoviću, koji mi je pričao o bolesti slomljenog srca; ginekologu dr Zoranu Maričiću iz opšte bolnice „Medigroup“, koji mi je pričao o laserskom podmlađivanju vagine; javnom beležniku Maši Sekulić na stručnoj pomoći iz oblasti sudstva; Aneti Uskoković i svim Budvanima koji su mi pričali legende o njihovom gradu; uredniku rukopisa Ivanu Golušinu; Dragu Jovanoviću, novinaru i stručnjaku iz sfere marketinga; fotografu Mirku Tabaševiću; mojim čitateljicama koje žive u inostranstvu; Ani Bekuti, koja je opevala baladu „Ničija“; dizajneru Dušanu Mišiću; i hiljadama čitateljki koje su me svojim ispovestima podstakle da napišem roman *Ničija*.

Ljubav je uteha za samoću.

Zaljubljenost... Mladalačka čežnja da budeš nečija umesto svačija.

Sigurno znam da bi moj život, a i svačiji, ispao drugačiji da ne postoji zaljubljenost, ta opsednutost nekim drugim, ta dobrovoljna predaja sopstvenog života nekom drugom koga i ne poznaješ, ta poročna potreba fatalnija od kockarske, beznađežnija od narkomanske, neizvesnija od nikotinske.

Nikada se više neću zaljubiti, jer...

Kada pomislim kako sam sve u životu birala... Školu, stan, kola, hotel u kojem ću prespavati tek nekoliko noći, imena za decu, posao, prijatelje... Birala satima nameštaj, cipele, parfeme, restorane i torbe, a jedino što sam izabrala u sekundi, bez razmišljanja, bezuslovno, bezglavo, jeste život sa onim u koga sam se zaljubila. I kao svi zaljubljeni verovala da je živeti sa onim koga voliš moja najveća sloboda, jedini, moj, najlichniji izbor.

Loše stvari dešavaju se i na lepim mestima, i kada su sunčani dani, i kada nisi uradio ništa loše... I loši ljudi često imaju zanosan osmeh. Ne, nikada se više neću zaljubiti. Nikada više voleti čisto, bezinteresno, neplanski, raskalašno čašćavajući svojom nežnošću, razumevanjem, brigom... Ne želim. Nisam želela ni juče, dok smo stajali ispred vrata zatvora. A... bio je lep i nežan dok je ponavljao držeći me čvrsto oko struka:

„Bila si i uvek ćeš biti samo moja.“

Ono što je pohlepa za novcem, to je žudnja za ljubavlju.

1

Budva,

1979-1989

Ležala sam pokraj otvorenog prozora, slušala udaranje onog lista palme koji se prislonio na naš prozor, udisala miris mora koji se mešao sa mirisom ruštula koji je dolazio iz kuhinje. Očekivala sam da osetim majčinu ruku i poljubac u kosu kojim me je budila svakog jutra. Čuvši njene korake, okrenula sam se ka zidu, pokrila ćebetom preko glave i čekala da me dodirne po ramenu.

Odjednom, krevet na kojem sam ležala počeo je da se ljulja i pomislila sam da se mama i tata opet šale. Skočila sam uplašena nekom grmljavinom, vriskom majke i očevim rukama koje su me zgrabile u naručje.

Sve je počelo da se ruši. Bila sam sklupčana na komodi zaklonjena rukama i telima mojih roditelja. Iznad komode je bila ikona Bogorodice za koju je moja majka posle tvrdila da nas je sačuvala.

Kada je zemljotres prestao, videla sam da stojimo usred ničega, kao planinari na vrhu litice iznad mora. Od cele naše kuće ostalo je nas troje zgrčenih ispod ikone Bogorodice, parče zida i deo poda gde smo bili. Pomislila sam da nas je neko bombardovao kao u partizanskim filmovima koje smo gledali nedeljom po podne.

Sećam se neke prašine kroz koju smo izašli iz Starog grada, uplašениh očiju komšija, zavrnutih rukava na košuljama vojnika koji iznose nosila, šapata „mrtvi su“, gospodskih kuća u Gospoštini preko puta Starog grada koje se ljuljaju kao u crtanom filmu napred-nazad i ljudi koji prilaze kapijama Starog grada i govore nam:

„Mislili smo da ste svi mrtvi.“

Sećam se i lika nekog niskog vojnika, kao Cigančića kojem su stavili kapu sa petokrakom, koji je nosio mog druga, najlepšeg dečaka u razredu, Marija u naručju. Mogu i danas da čujem Mariov vrisak dok ga moj otac uzima iz naručja vojnika, stavlja u „ladu“ i odvozi ka magistrali. Sećam se i dezena spavačice njegove majke i njenih leđa izvijenih nad sinom dok „lada“ nestaje iza vojnog kamiona... i Mariovog oca, koji je kao i svake nedelje bio u ribanju, kako skače sa barke zgrčenog lica i njegovog preplašenog pogleda dok mu moja majka govori da je Mariju kamen smrskao stopalo.

Ali neke stvari su lepe i kada je sve ružno. I neki ljudi su lepi čak i kada nemaju zanosan osmeh. Tako dane posle zemljotresa pamtim kao najuzbudljiviji i najbezbržiđnji deo detinjstva, jer roditelji nisu od drugih briga imali vremena da se bave nama. Pamtim lep ukus mesnog nareška koji su nam vojnici dali za nedeljni ručak i miris belog hleba koji su vojnici spuštali sa kamiona u crvenim gajbama, popodneva koja smo mi deca provodili igrajući se na plažama, magacin u zgradi gde je nekad bio JAT i banka gde smo išli po sledovanja slatkiša, noći pod šatorima koje nam je namestila vojska... Pamtim moju radost kada su mi rekli da nećemo ići dugo u školu jer je srušena do temelja, ljude kako spavaju obučeni na vojnim krevetima i ne boje se kao ja koja nisam mogla da zaspim od kada je neko rekao da sve zmije izađu iz zemlje posle zemljotresa... i da smo svi prvi put u životu dobili vaške. Moja majka nije dozvolila da mi odseku dugu kosu i strpljivo je na suncu danima češljala vlas po vlas i trebila vaške pevajući novi hit njene omiljene pevačice Meri Cetinić.

I danas, kada čujem na radiju *samo simpatija u nama uvek živi, to znamo ti i ja, i ovaj kamen sivi...*, setim se srušenog

grada, zemljotresa, bezbrižnosti, i toplog glasa, i toplog dodira, i... toplog pogleda moje majke.

Svake večeri mi deca išli smo u kuće koje nisu bile srušene, da bi u Dnevniku posle rečenice „a u zemljotresom pogođena područja pomoć stiže iz svih krajeva Jugoslavije“ pronašli svoje lice i vikali upirući prstom u ekran „evo me, evo me“.

Kada je zveknuo, kako smo govorili, drugi jak zemljotres, bili smo na groblju u gradu i igrali žmurke. Bilo nam je smešno dok smo roditeljima pričali kako je bilo kada su grobovi krenuli da se otvaraju.

Moja majka je po sto puta na dan govorila:

„Sama sreća da je bila nedjelja i da djeca nijesu bila u školi.“

Sećam se i majčinog osmeha kada sam joj priznala da smo se Mario i ja još u prvom osnovne tajno venčali u crkvi na Svetom Stefanu i da je Maša glumila popa onda kada su sve familije iz Starog grada išle na venčanje našeg strica.

„Mama, ako se Mario ne vrati, mogu li se ja vjenčati s nekim drugim?“, prepričavala je moja mama godinama ovu anegdotu.

Pamtim Marija, mršavog i žutog u licu kada sam ga ponovo videla. Ležao je na krevetu pokrivenih nogu, iako je vrućina izbijala iz svakog kamena i sa neba iznad Starog grada.

Kada je pao niz stepenice i ostao bez stopala, tada, sa svojih devet godina, bila sam ubeđena da je Mario osuđen na životni neuspeh. Najviše sam se bojala da slučajno ne kaže nekom da sam mu žena i da smo se tajno venčali.

Svakog dana, pune četiri školske godine odlazila sam posle škole kod Marija kući da mu ispričam šta smo radili i pomognem mu da uradi domaće zadatke. Bilo mi je drago da pomazem Mariju, ali sam najviše volela kada položi pred komisijom razred i kada me svi pohvale govoreći Mariju:

„Poljubi drugaricu. Zahvaljujući njoj, opet imaš sve petice.“

Nikada me nije poljubio. Nisam to ni želela, ali sam bila ponosna. I haljina koju bih svake godine dobijala od Mariove mame bila je najlepša u mom ormaru.

Nas petoro iz Starog grada zajedno smo išli u razred i svako se takmičio da pomogne Mariju kada je u osmom razredu dobio kolica. Mario bi sebi u krilo stavio naše torbe i pevao sa nama kada bismo jurili s kolicima niz kaldrmu Starog grada.

Kada sam napunila petnaest godina, majka je počela da mi brani da šetam uveče gradom. Počela je da proverava sa kim se zadržavam posle škole, sa kim idem na plažu, da me ispituje sa kim sam šta pričala izvan kuće.

Samo kada bih rekla da idem u šetnju po rivi sa Mariom, nije pitala ni gde smo bili ni šta smo radili, niti ko nam je šta rekao.

Sećam se da sam bila ljuta i na Marija i na mamu kada me nisu pustili na Havaje, kako smo zvali ostrvce Sveti Nikola, kada je nastupalo „Bijelo dugme“. Mario sa kolicima u čamac do ostrva nije mogao.

Sećam se majke koja mi svake nedelje dok slušam top-listu na radiju govori:

„Uči, Danka... Kako Mario može učiti i još ga majka grdi kao da je zdrav i prav? I vježba flautu, umjesto da provodi vrijeme pored tranzistora.“

Tek kada sam odrasla, shvatila sam koliko je Mario bio uporan i hrabar kada je nastavio da vežba flautu i kada je ostao bez oca koji je nestao u talasima na ribanju jedne letnje noći, koliko je bio usamljen kada smo svi krenuli u srednju školu u drugi grad, u Kotor, a on zbog kolica nije mogao... Koliko je bio zreo kada je počeo da uči zanat, da popravlja male kućne uređaje.

Kada sam napunila šesnaest godina, čitala sam ljubavne romane i časopise u kojima su bili tekstovi o poznatima, ljubavi i seksu, a Mario je čitao moju lektiru iz gimnazije i preporučavao mi. Voleo je i istorijske knjige koje sam mu donosila iz gimnazijske biblioteke. Znao je sve o našem malom gradu, verovao u legendu da je po ovim ulicama možda jednom prošetao Sofokle, kada je u svojstvu Periklovog šefa diplomatije dolazio u ovaj grad na sastanak sa ilirskim vođama. Pričao mi je, dostojanstveno sedeći u kolicima, a ja na stepenicama Citadele, o kamenim urnama i kako su nekada pokojnici spaljivani da bi, u pepeo pretvoreni, lakše oslobodili dušu i predali je nebesima. Sećam se kako mi govori dok posmatramo noću iz marine svetla Bečića:

„Kada bih mogao da hodam, vodio bih te sad na bečićku plažu. Znaš da je 1935. dobila u Parizu Grand prix za najljepšu plažu u Evropi?“

Čekao me je svake večeri pored kuće, na Trgu palmi i, kada bi more bilo mirno, išli smo stazom ka plaži Mogren do stene na kojoj je stajala statua balerine. Volela sam priču o mornaru koji se nikada nije vratio, a ona koja ga je uzalud čekala na steni na kraju je skočila u more. Kad god vidim statuu balerine makar i na razglednici ili sajtu Budve, setim se Marija koji ljutit i lep govori:

„To su gluposti. I priča o Romeu i Juliji je glupost. Što na kraju svake velike ljubavi neko mora da skoči u more? Ne mora da se skoči! I te bajke gdje svi žive srećno do kraja života! Što se u bajkama niko ne razvodi, niko ne svađa, svi imaju i para i sreće, svega... Što u bajci nema zemljotresa i princa koji ostane bez noge? Ili ova djevojka što je skočila sa stijene... Što nije sačekala da se pojavi neki bolji, ljepši mornar? Najlakše je skočiti u more, Danka!“

Pamtim da je u tom trenutku stazom prošao zaljubljeni par turista i da sam gledala za njima opčinjena njihovim držanjem za ruke, sjajem u očima i osmesima kada su krenuli

da se penju na brdo Spas. Pamtim i nikada neću zaboraviti da je ćutao i Mario, i da mi je, kada su zaljubljeni nestali iz našeg vidokruga, rekao:

„Tebe će jednog dana neki momak odvesti na vrh brda Spas, a ja to neću moći.“

„A možda i hoćeš. Meni majka kaže kako je ćula na televiziji da u Beogradu ima neki doktor koji će moći da napravi i da ljudi kao ti hodaju, bez kolica“, rekla sam.

„Može? Onda ću te brzo voditi na vrh brda. I na plažu u Bećićima“, rekao je i već narednog dana za honorar počeo da svira flautu u gradskom orkestru, da prodaje po ulicama i restoranima kojima je mogao da pride kolicima lutrijske lozove, ulaznice za bioskop i vaterpolo utakmice...

Ponekad pomislim da je Mario zbog mene odlučio da zaradi i uštedi pare za Beograd i operacije koje će mu omogućiti da mu stave veštaćko stopalo. I ponekad mi se oći napune suzama kada se setim Marija koji slaže pare u knjigu „Istorija Paštrovića“, a onda me pogleda i kaže:

„Možda će stvarno biti kao u onim tvojim bajkama. Poljubiš me jednog dana kada dođem iz Beograda, i žabac se pretvori u princa. I princ te odvede na vrh brda Spas.“

Kada je Mario sa majkom krenuo u februaru u Beograd na operacije, bila sam srećna zbog njega, ali tužna pri pomisli da ću celo proleće biti zarobljena u Starom gradu bez mogućnosti da odem bar blizu ulaza diskoteke „Avala“, a kamo li da uđem.

Mario bi me ponekad uveće zvao telefonom iz bolnice i govorio mi da je dobro, a ja bih namerno, da bi me mama i tata ćuli, govorila:

„Jedva ćekam da dođeš, pa da šetam koliko hoću, da jedomo italijanski sladoled i posmatramo u marini one bogate ljude na jahtama, i da me kod kuće ovi ne pitaju gdje sam bila!“

„Još malo i doći ću, Danka. Strpi se i pozdravi tvoje. I bolje što te ne puštaju“, govorio bi dok bi moji dovikivali da ga pozdravim.

„Ti bi, Dano, da šetaš ispred 'Mogrena', da Italijani viču za tobom 'che bella signorina'. I ja sam voljela Italijane, ali me, vidiš, omađijao ovaj tvoj otac koji nema ništa italijansko. Eto, od kada mi nijesi rekao nešto lijepo?“, govorila je moja majka i nastavljala da gleda prenos „Evrovizije“ i navija za Vladu Kalembera i sestre Barudžija.

I danas ponekad na radiju čujem „Ciao amore“ i znam celu koreografiju sestara Barudžija.

Te godine Jugoslavija opet nije pobedila na „Pesmi Evrovizije“, ali je Mario uspeo da pobedi i da se u Crnu Goru iz Beograda vrati bez kolica.

Sećam se kako uspravan i visok izlazi sa tivatskog aerodroma sa majkom i ide tražeći pogledom crvenu „ladu“ moga tate. Sećam se i da sam krišom pogledala ka njegovoj nozi koju je vukao i da mu je ispod belih pantalona virila neka duboka braon cipela sa štiklom.

„Nijesam znao da si tako niska“, rekao je kada sam se popela na prste da ga zagrlim i poljubim.

Sećam se da smo bili na krivini iznad Jaza kada je tata do daske pojačao radio i kada je počela pesma koja se te 1985. godine čula sa svih strana i koju smo pevali i mi koji nismo voleli narodnjake. Ali Brenu smo svi voleli. Otvorili smo prozore, i Mario i ja smo niz magistralu pevali: „*Hajde vrata razvali, dođi pa me zapali, biće mi toplo oko struka, ma stavi me na sto slatkih muka... Mače moje, ti si...*“

Sećam se moje uplakane i nasmejane majke koja je na Trgu palmi zagrlila Marija i njegovu majku, šapućući joj kroz kosu:

„Podiže ti sina iz kolica.“

„Podiže on sam sebe! Skupo je u Beogradu živjeti i liječiti se pola godine. Sve je naš Mario sam zaradio i sam izdržao. Eto te sad, višlji od svih nas. I od pokojnog oca si višlji. I ljepši“, rekao je moj otac.

„E, ljepši nije“, rekla je kroz suze Mariova majka.

Pamtim... miris njegove bele majice na kojoj sam ostavila moker trag od suza, jer sam se rasplakala pri pomisli kako bi njegov otac bio srećan da ga sada vidi. Pamtim da smo se svi smejali kada je rekao:

„Što ne volim kada mi po ramenima ostaju djevojačke suze. Samo karmini dolaze u obzir. Evo ti da imaš što da slušaš i da znaš što da učiš. Želim da jednog dana budeš najljepša doktorka na cijeloj rivijeri“, rekao je izvadiвши iz zelene vojničke torbe na kojoj je bio zakačen bedž sa likom Džonija Štulića ploču „Plavog orkestra“ i informator Medicinskog fakulteta u Beogradu.

Sedeo je na ivici prozora, grickao ruštule i pio slatko crveno vino dok mi je pričao o nekom vojniku koji je ležao pored njega na ortopediji na Banjici i o njegovoj devojci koja mu je stalno dolazila u posetu.

„Predivno je svaki put mirisala i ja sam je jednom pitao koji je to miris. Rekla mi je. Zapisao sam, nešto na francuskom. I taj miris hoću da ti kupim čim skupim nove pare.“

Mario me je te večeri prvi put posle zemljotresa ispratio do drvenih vrata moje kuće i poljubio u kosu.

„Sad mogu da te vodim na vrh brda Spas. Samo kaži kad želiš. Danka... nijesam baš neki princ sa ovom nogom, ali nijesam više ni žaba“, rekao je.

Bila sam zbunjena osećajući toplinu njegovog poljupca i njegovog tela, miris deterdženta na njegovoj majici i ruštula u njegovom dahu, i mojim klecanjem kolena i šapatom kada sam rekla:

„Ja bih nekako da budem i svoja i tvoja. A ne znam kako se to radi.“

Nisam mogla da zaspim cele noći, osluškujući koje pesme sluša Mario na svom kasetofonu. Naši prozori, okrenuti jedan ka drugom, bili su toliko blizu da smo mogli preko uske ulice i glava prolaznika jedno drugom da pružimo ruku. Smišljala sam kako da opišem mojoj najboljoj drugarici Maši, kada dođe sutra po mene da idemo na plažu, to klecanje kolena kada me je Mario poljubio. Nisam umela da opišem, a nisam bila